

A Draghi jelentés: Kiváló probléma-felismerés, de közepszerű megoldási javaslatok az európai versenyképesség jövője szempontjából

KISS LILLA NÓRA, SENIOR POLITIKAI ELEMZŐ, ITIF SCHUMPETER PROJECT ON COMPETITION POLICY, AZ MCC KÖZJOGI MŰHELY KÜLSŐS MUNKATÁRSA ÉS JOSEPH V. CONIGLIO, AZ ITIF SCHUMPETER PROJECT ON COMPETITION POLICY IGAZGATÓJA | 2024. OKTÓBER 2

Mario Draghi, korábbi olasz miniszterelnök és az Európai Központi Bank egykori elnöke nemrégiben kiadott [jelentése](#) (a Jelentés) kijózanító értékelést nyújt Európa gazdasági helyzetéről. Egykor a világ gazdasági motorjaként működő Európa most az Egyesült Államok és Kína mögött kullog olyan kulcsfontosságú területeken, amelyek elengedhetetlenek a hosszú távú növekedéshez, mint az innováció, a digitalizáció és az üzletek növekedési képessége. Miközben az Egyesült Államok és Kína új technológiai átalakulásokkal, például a mesterséges intelligenciával továbbra is Európa előtt jár, a Jelentés egy szakpolitikai keretet próbál nyújtani Európa növekedési útra terelésére. A jelentés [probléma-felismerése kiváló](#), Mario Draghi helyesen mutat rá, hogy Európa termelékenységi lemaradása az innováció hiányából fakad, azonban nem elég határozottan mutat rá arra, hogy ezt erősen befolyásolja a hibás európai versenypolitika. Ezen túl, a jelentésben foglalt megoldások vegyesen értékelhetőek. Főképp, mert a innováció előmozdításához nem több bürokráciára és szigorúbb szabályozásra van szükség. Ezen kívül, a jelentés megoldási javaslatai nem kellően meggyőzőek a kínai techno-gazdasági kihívás elleni fellépést illetően.

Európa termelékenységi hiátusa

A Jelentés szerint „jelentős szakadék alakult ki az EU és az USA között a GDP tekintetében, amelyet elsősorban a termelékenység növekedésének erőteljesebb lassulása okoz Európában.” Konkrétan, míg „az EU munkaerő-termelékenysége 1945-ben az amerikai szint 22%-áról 1995-re 95%-ra közelített, azóta a növekedés lassult, és az USA-beli szint 80%-a alá esett.” Ennek a termelékenységi növekedésnek a hanyatlása nemcsak az európai életszínvonal rovására ment, mivel „2000 óta a reáljövedelem növekedése majdnem kétszer akkora volt az USA-ban, mint az EU-ban,” hanem Európa globális helyzetére is negatívan hatott. Giorgia Meloni, olasz miniszterelnök [szavaival](#) élve: „1990-ben a 12 tagállamból álló EU a világ GDP-jének 26,5%-át tette ki. Ma a 27 tagállamból álló EU csak 16,1%-ot, míg az USA még mindig 26%-ot. Egykor nagy súlyunk volt a világban, de ez már nem így van.”

Innováció és növekedés

Mi az oka annak, hogy Európa termelékenységi növekedése elmarad az Egyesült Államokétól? Itt a Jelentés egyértelműen megerősíti azt, amit sokan régóta sejtettek: *„Az EU termelékenysége az 1990-es évek közepén azért maradt el az USA-étól, mert Európa nem tudta kiaknázni az első digitális forradalmat, sem új technológiai vállalatokat létrehozni, sem a digitális technológiákat beépíteni a gazdaságba. Valójában, ha kizárjuk a technológiai szektort, az EU termelékenységi növekedése az elmúlt húsz évben nagyjából egy szinten lenne az USA-éval.”*

Ez az értékelés összhangban van azzal, amit már régóta tudni vélünk az innováció és a gazdasági növekedés közötti kapcsolatról. Ahogy Rob Atkinson, az ITIF elnöke [megfogalmazta](#): „Sok tanulmány, amely a termelékenység és az egy főre jutó jövedelem különböző forrásait próbálja számszerűsíteni, arra a következtetésre jutott, hogy a technológiai változások (azaz az innováció) kulcsfontosságú szerepet játszanak.” Ahogy a Draghi-jelentés hangsúlyozza, Európa már most jelentős lemaradásban van az új és feltörekvő technológiák terén: *„2017 óta az alapvető mesterséges intelligencia modellek 70%-át az USA-ban fejlesztették ki, és három amerikai technológiai óriás uralja a globális és az európai felhőpiac több mint 65%-át,”* míg a tíz vezető kvantumszámítógépes vállalat közül egy sem található az EU-ban, szemben öt amerikaival és négy kínaival.

Verseny és szabályozás

Miért maradt el az innováció Európában? Emmanuel Macron francia elnök az év elején a Sorbonne-on tartott [beszédében](#) kifejtette, hogy Európának „felelősséget kell vállalnia a versenypolitika fejlődéséért,” különösen az „ordo-liberális versenymodell” kapcsán, a Draghi-jelentés pedig nemcsak az innovációt akadályozó bürokráciára és szabályozásra mutat rá, hanem arra a kérdésre is, hogy *„vajon a határozott versenypolitika ellentétben áll-e az európai vállalatoknak azzal az igényével, hogy megfelelő méretűek legyenek ahhoz, hogy versenyezzenek a kínai és amerikai szupervállalatokkal.”* A Jelentés megjegyzi, hogy „az innováció hiányát Európában gyakran a versenyérvényesítésre fogják,” különösen a fúziók ellenőrzésének területén. Kiemeli a Schumpeter-féle, méretalapú (cégek növekedését szem előtt tartó) dinamikus verseny fontosságát, amely előmozdítja az innovációt elősegítő befektetési ösztönzőket, ami „megragadja az amerikai technológiai sikertörténet lényegét.”

A méltányos (fair) verseny újragondolása

A Draghi-jelentés kétségtelenül nagy lépés az EU számára, hiszen legalább a problémafelismerés megtörtént és ébresztően hathat az európai vezetők számára. Azonban, a jelentés versenypolitikai ajánlásai vegyes eredményekkel kecsegtetnek. Először is, a Jelentés továbbra is ragaszkodik az EU hagyományos „méltányos versenyre (fair competition)” és az „európai fogyasztók és vállalkozások védelmére” összpontosító megközelítéséhez, és csak ezen keretek közé próbálja beépíteni az „innovációt és a jövő versenyét.” A Jelentés szerint „az erősebb verseny elméletileg általában... elősegíti az innovációt,” ami összhangban áll az Arrow-féle nézettel, miszerint – ellentétben Schumpeterrel – a koncentrált piacok helyett a sokszereplős piaci struktúrák ösztönzik az innovációt.

Azonban, ez hibás [megközelítés](#), hiszen „...számos tanulmány világszerte azt igazolta, hogy a koncentráció és az innováció közötti kapcsolat gyakran fordított U-alakot mutat, ahol a sokszereplős piacok kevesebb innovációt eredményeznek, mint a néhány szereplős piacok, és a néhány szereplős piacok több innovációt mutatnak, mint a monopóliumok.”

Fúziók és megállapodások

A versenyjog Schumpeter-i dinamizmusának előmozdításának jelentősége a leginkább a Draghi-jelentés azon ajánlásaiban érhető tetten, amelyek a fúziókra és a közös fejlesztési megállapodásokra vonatkoznak. Például, a jelentés felhívja a figyelmet arra, hogy a fúziós iránymutatásokat frissíteni kell, és be kell vezetni az úgynevezett „innovációs védelmet”, amely lehetővé tenné a fúziós felek számára, hogy bizonyítsák, egyesülésük növeli innovációs képességeiket és ösztönzi a fejlődést. Hasonlóképpen, a jelentés megjegyzi, hogy bizonyos esetekben a „horizontális együttműködési megállapodások és összehangolt gyakorlatok” szükségesek a kutatás-fejlesztési beruházások elérése érdekében, és támogatja egy „egyszerűsített eljárás” bevezetését, amely lehetővé tenné, hogy az EU iparági csoportjai közösen dolgozzanak a méretgazdaságosság elérésén, ha az a fogyasztók javát szolgálja.

Egyoldalú magatartás

Az összehangolt fellépésekkel ellentétben, az egyes vállalatok magatartása és kizárólagos tevékenysége tekintetében a Draghi-jelentés inkább a status quo fenntartása mellett érvel. A jelentés hangsúlyozza az „open access”, vagyis a nyílt hozzáférés, az interoperabilitás és az EU-s szabványok betartásának ösztönzését állami támogatással és más versenyjogi eszközökkel. A jelentés kiemeli a Digitális Piacokról szóló törvény (DMA) által elért fontos előrelépéseket is. Továbbá, nemcsak a DMA rendelkezéseinek szigorú érvényesítését ajánlja, hanem új követelményeket is bevezetne a nyílt hozzáférés és interoperabilitás területén. Ugyanakkor, a jelentés nem veszi figyelembe a DMA által az európai fogyasztókra, vállalkozásokra és az innovációra gyakorolt már kimutatható [káros](#) hatásokat.

Következtetések

Giorgia Meloni olasz miniszterelnök [szavaival](#) élve, a Draghi-jelentés egy olyan valósággal néz szembe, amelyben „Amerika fejleszt (innovate), Kína másol (copy), Európa pedig szabályoz (regulate).” Valójában a jelentés egyértelművé teszi, hogy: „[a]z EU versenyképességét jelenleg két oldalról szorítják. Egyik oldalon az EU-s vállalatok gyengébb külföldi kereslettel szembesülnek – különösen Kína felől –, miközben a kínai vállalatok egyre nagyobb versenynyomást gyakorolnak rájuk. Másik oldalon Európa pozíciója a jövőbeli növekedést meghatározó fejlett technológiák terén hanyatlak.”

Ezen kettős kihívással szembesülve úgy [véljük](#), hogy Európának nemcsak olyan versenypolitikát kell követnie, amely az innovációt és a Schumpeter-i dinamikus versenyt helyezi előtérbe, hanem egy atlantista irányvonalat is követnie kellene, tekintettel egy új „G2” együttműködésre az Egyesült Államokkal együttműködve, Kína ellensúlyozása érdekében. Kétségtelen, hogy a Draghi-jelentés egy jelentős figyelmeztetés az európai politikai döntéshozók számára arról, hogy az ordo-liberális és strukturális versenypolitika hogyan fojthatja el az innovációt, és végső soron hogyan ássa alá

Európa termelékenységének növekedését és versenyképességének növekedését. Ugyanakkor, míg a jelentés a megállapodásokra és fúziókra vonatkozó ajánlásaival általában támogatja az innovációbarát versenypolitikai keretet, a DMA iránti elkötelezettsége, valamint az amerikai digitális óriáscégek célba vétele veszélyezteti az innovációt és felesleges feszültségeket gerjeszthet az USA-EU kapcsolatokban, amelyek elengedhetetlenek a nyugati világ sikeréhez a növekvő kínai befolyás ellensúlyozásában.

[Corvinak.hu](https://www.corvinak.hu)